

Grunnfinansiering av tre kulturarvskoler

Norske Fag og Friskolers Landsforbund (NFFL) har søkt om å få delta på den muntlige høringen i familie- og kulturkomiteen for å legge fram behovet for en grunnfinansiering av de tre kulturarvskolene Hjerleid handverkskole, Plus-skolen i Fredrikstad og Møbelsnekkerskolen på Mysen.

Ved behandlingen av fjorårets statsbudsjett la familie- og kulturkomiteen inn en merknad hvor de ba regjeringen se videre på denne saken. NFFL opplever at saken ikke har blitt behandlet av Solbergregjeringen og at dette også er grunnen til at det fortsatt ikke foreligger en løsning. Det haster å få på plass en grunnfinansiering siden skolene driver under svært krevende økonomiske betingelser og nå fra år til år vurderer om det er grunnlag for videre drift.

NFFL har også sendt innspill til utdannings- og forskningskomiteen og bedt om at det opprettes en særskilt støtte til skolene og at dette blir en egen post under *kap.228 Tilskot til frittstående skular o.a.* Dessverre har ikke NFFL fått innvilget søknaden om å få delta i høringen i utdannings- og forskningskomiteen. Vi frykter at dette er fordi de tre små skolene ikke blir tillagt stor verdi i utdanningsammenheng. Dette kan være forståelig fordi vi ikke trenger ikke å utdanne et stort antall treskjærere, smeder eller båtbyggere. Disse skolene må nå sikres som viktige kulturinstitusjoner og det er derfor vi også henvender oss til familie- og kulturkomiteen. De tre skolene har over mange år bygd opp en spisskompetanse innen håndverksfag. Undervisningstilbudet ved disse skolene er i dag et avgjørende bidrag til at Norge skal kunne leve opp til forpliktelsene vi har påtatt oss gjennom UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven. NFFL ber derfor familie- og kulturkomiteen om å bidra til å sikre disse skolene. Disse skolene har tatt et ansvar på vegne av storsamfunnet og skolene utgjør i dag en nasjonal ressurs og burde verdsettes som viktige nasjonale kulturinstitusjoner.

Et alternativ til å opprette en egen post på Kunnskapsdepartementets budsjett, er å opprette en særskilt støtte til disse skolene under *kap. 320 Kulturformål, post 74 Tilskudd til organisasjoner og kompetansesentre m.m.*

NFFL har over lengre tid arbeidet for å sikre disse skolene økonomisk og leverte innspill i denne saken også ved behandlingen av statsbudsjettet for 2021. Da ble det lagt inn merknader til statsbudsjettet fra både utdannings- og forskningskomiteen og familie- og kulturkomiteen. Begge komiteer uttrykte bekymring for de små håndverksfagene og pekte spesielt på de tre skolene som institusjoner som må sikres. Begge komiteer ba regjeringen om å finne løsninger for å opprettholde undervisningstilbudet i små håndverksfag. Det er derfor en stor skuffelse at Solbergregjeringen i løpet av året som har gått, ikke har tatt dette på alvor og ikke har prioritert å legge fram et forslag til løsning i statsbudsjettet for 2022.

Daværende statsråd Guri Melby skrev i brev til Stortinget 15.januar 2021 at Kunnskapsdepartementet ville å se på de tre håndverksskolene og de små håndverksfagenes situasjon under arbeidet med ny stortingsmelding for videregående opplæring. Flertallet i utdannings- og forskningskomiteen støttet dette og ønsket at dette skulle behandles som en del av stortingsmeldingen og ikke som en egen sak i Stortinget. Stortingsmeldingen ble lagt fram våren 2021 og saken ble kun beskrevet som noe departement må komme tilbake til. NFFL har heller ikke nådd

fram i våre forsøk på å få møter med Kunnskapsdepartementet om denne saken det siste året. I våre forsøk på å få møter med Kulturdepartementet, har skolene kun fått legge fram saken for administrativ ledelse. NFFL opplever derfor at Solbergregjeringen ikke har fulgt opp merknadene i fjorårets statsbudsjett fra familie- og kulturkomiteen og fra utdannings- og forskningskomiteen.

Allerede i 2016 leverte Yrkesfaglig utvalg for immateriell kulturarv og verneverdige fag, på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet og ledet av Kirsti Kolle Grøndahl, en rapport som gir en grundig gjennomgang av hva som skal til for å holde den immaterielle kulturarven levende. Denne kulturarven forutsetter fagmiljø hvor kunnskapen ivaretas, utvikles og holdes i hevd. Dette er kunnskap som er handlingsbåren – den sitter i hendene og må læres med hendene. Skolene utgjør i dag nasjonale fagmiljø og har også blitt et nasjonalt tilbud i små fag og type undervisning som fylkeskommunene ikke lengre tilbyr av økonomiske eller andre årsaker.

Det haster nå for å få på plass en sikker økonomi for disse. Det er gledelig at regjeringen i Hurdalsplattformen uttrykker et ønske om å få på plass en grunnfinansiering av kulturarvskoler og NFFL ber Stortinget sørge for at arbeidet med dette settes i gang umiddelbart slik at det også kan bli en del av statsbudsjettet for 2022.

NFFL har i flere runder begrunnet hvorfor skolene har en krevende økonomi. Dette bidrar vi gjerne med igjen om det er behov for ytterlig dokumentasjon og begrunnelse for dette. At de tre kulturarvskolene er i drift i dag, er på grunn av dugnadsinnsats og ildsjeler.

Det må utredes hvordan en støttemodell skal se ut og her vil NFFL gjerne komme med innspill. Det viktigste er at grunnfinansieringen gir en forutsigbar og trygg økonomi for skolene. Derfor mener vi en grunnfinansiering ikke kun kan ta utgangspunkt i det enkelte års elevtall. En grunnfinansiering må enten knyttes til elevtallet skolene er godkjent for eller til et elevtall som utgjør et gjennomsnitt over flere år (slik som for landslinjer). Dette er blant annet fordi søkertallene ved små fag kan variere en god del fra år til år. En tilskuddsordning må utredes og kan innrettes på ulike måter, men skolene trenger et støttenivå som vil tilsvare kr.35.000 per godkjente elevplass. De tre skolene NFFL representerer, har til sammen godkjenning for 243 elever (30 + 108 + 105). En grunnfinansiering bør derfor totalt utgjøre **kr.8 505 000** i årlig statsstøtte.

For denne tilskuddsordningen må det også utarbeides en avgrensning av begrepet «kulturarvskole» hvor det ikke kun er fag som er definert som verneverdige som skal utløse tilskudd. Dette fordi noen fag ligger på grensen til å defineres som verneverdige og fordi noen fag kan ha hovedfokus på enten håndverket eller en mer industrialisert produksjon. For kulturarvskolene er hovedfokuset på håndverket. Dette må defineres nærmere i en utredning av en støttemodell.

Om familie- og kulturkomiteen mener det er for tidlig å vedta en særskilt støtteordning allerede i statsbudsjettet for 2022, håper NFFL at komiteen vil be regjeringen om en utredning og et forslag slik at en støtteordning kan tre i kraft så snart som mulig.